

**Pozdrav od vedúcej sekcie sociológie kultúry doc. Adely Kvasničkovej, CSc.**  
Pre účastníkov seminára k 60. Výročiu založenia Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV 24. apríl 2024)

Pozdravujem Vás a Vaším prostredníctvom aj účastníkov (osobitne Katku Podolákovú!) seminára o SSS v jej prvých troch dekádach.  
Nemôžem prísť na seminár, ospravedlňujem sa a prosím Vás sprostredkovať na ňom k Sekcii sociológie kultúry SSS tri nasledujúce poznámky.

### **1. Význam sociológie kultúry pri zakladaní SSS.**

Sekcia sociológie nebola vytvorená medzi prvými sekciami SSS, ale kľúčovú úlohu pri zakladaní SSS zohrali dobové posuny chápania kultúry a niektorých jej vtedajších inštitúcií na Slovensku.

Konkrétnejšie, išlo o dobové posuny:

od sprofanovanej osvety k bezprecedentne charizmaticky chápanej funkcii kultúry,

od osvetového plánovania k aj empirickému skúmaniu kultúrneho života,

od Osvetového ústavu k Výskumnému ústavu kultúry a verejnej mienky.

A práve v týchto inštitúciách boli aj predstavitelia sociológie, ktorí v nich jej zákaz na Slovensku v 50. tých rokoch odborne prežili a boli oporou pri zakladaní SSS. Spomeňme Martina Katriaka .

### **2. Sekcia sociológie kultúry ako jedna z najpočetnejších a najaktívnejších v SSS v jej prvých troch dekádach.**

Počet a potenciál členov, spolupracovníkov a aktivít Sekcie sociológie kultúry bol vtedy - na rozdiel od súčasnosti !- veľký, vzhľadom na postupne vznikajúce a kapacitne rastúce sociologické pracoviská a pracovné skupiny vo viacerých vtedajších inštitúciách kultúry, médií, akademických pracovísk, umenia.

Spomeňme, okrem už zmieneného Výskumného ústavu kultúry, Maticu slovenskú, Výskumný ústav spôsobu života, Slovenskú televíziu, Slovenský rozhlas, Filmový ústav a i.

Osobitný význam mal už zmieňovaný Výskumný ústav kultúry z viacerých hľadísk: počtom pracovníkov, počtom publikácií, metodologickými aspiráciami a hlavne synergiou svojich aktivít s aktivitami Sekcie sociológie kultúry SSS.

Len orientačne:

Za zhruba štvrtstoročie svojej existencie sa v ňom publikovali desiatky, ak nie stovky výskumných správ a rôznych štúdií o kultúre.

Medzi výskumnými témami prevažovali témy recepcie kultúry jednotlivých spoločenských tried a skupín.

Za osobitnú zmienku stojí metodologická spolupráca s predstaviteľmi akademickej sociológie, spomeňme Jozefa Karáska z Katedry sociológie FF UK a jeho monografiu, vydanú v tomto ústave, o výskume kultúrnych potrieb. Aj táto téma bola témou rovnomenného seminára Sekcie sociológie kultúry SSS,

podobne ako sa ďalšie aktivity Výskumného ústavu kultúry prekrývali s aktivitami Sekcie sociológie kultúry SSS.

Treba dodať, že rôzne inštitúcie výskumu kultúry spolupracovali nielen rôzne so Sekciou sociológie kultúry SSS, ale aj nespupracovali vôbec, resp. boli indiferentné. Napríklad pre Oddelenie sociologických výskumov čítania z Matice slovenskej boli referenčným rámcom UK Praha a Státní knihovna Praha.

Čím premost'ujeme na tretiu poznámku.

### 3.Spolupráca Sekcie sociológie kultúry SSS s českou sociológiou.

Na Slovensku má sociologické uvažovanie kultúry dlhú históriu, ale v čase zakladania SSS bola sociológia kultúry v Čechách aj akreditovaná ako študijný odbor na UK, spomeňme pedagógov M.Dismanna, V.Juříka, J. Linharta. Bolo to síce len na pár rokov, ale predsa len dobový akademický potenciál sociológie kultúry bol v Čechách zreteľne výraznejší a inšpiratívnejší.

Česko-slovenskú spoluprácu v sociológii kultúry v prvých dekádach by bolo možno identifikovať na viacerých úrovniach, od širšej, už spomenutej akademickej, či organizovanejšej, ako tomu bolo v rámci neskorších štátnych plánov výskumu, až po rozptýlenejšiu individuálnu.

Či a ako konkrétnejšie prebiehala spolupráca s českou sociológiou špecificky na úrovni Sekcie sociológie kultúry SSS v jej prvých troch dekádach, to je otvorená otázka.

Pravdepodobne bola menšia, než v prípade iných sekcií, napr. mládeže.

A určite bola menšia v porovnaní s ďalšími dekádami. V nich to bola práve Sekcia sociológie kultúry SSS, ktorá bola spomedzi ostatných sekcií SSS najaktívnejšia v kontaktoch s českou sociológiou.

Spomeňme, že na pozvanie Sekcie sociológie SSS prišli s prednáškami programovo "na pôdu SSS" viacerí českí sociológovia a sociologičky, desiatka z nich v zahrnuje mená, abecednom poradí:

Tomáš Halík, Jan Keller, Pavel Pospěch, Jiří Příbáň, Lukáš Slavík, Csaba Szaló, Jadwiga Šanderová, Jiřina Šiklová, Jiří Subrt, David Václavík.

Čím sme však už premostili do ďalších dekád SSS a ďalšej pripravovanej udalosti SSS a ČSS.

Bolo mi č'ou.

Adela Kvasničková 23. 4. 2024